

Karar İncelemesi:

Önceden Ödenen Destekten Yoksun Kalma Tazminatının Faiz Getirisinin Sonraki Tarihte Hesaplanan Tazminattan İndirilmesi Sorunu

Fahri ÖZSUNGUR*

Özet: Zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında meydana gelen ölüm olaylarında, destekten yoksun kalana verilecek tazminatların önceden ödenmesi sıkça karşılaşılan bir durumdur. Böyle bir durumda, daha sonra yapılacak olan tazminat hesabında önceki tarihte ödenmiş olan tutar hesaplanan tutardan düşülürken aradan geçen zaman için ödenmiş olan tutara faiz uygulanıp uygulanmayacağı konusunda yasal bir düzenleme mevcut değildir. Yansıma yolu ile zarara uğrayana önceden ödenen tutarın, sonradan yapılan tazminat hesabına kadar geçen süre için bir kazanç sağladığı düşüncesinin hukuksal ve hakkaniyete uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada; destekten yoksun kalanın önceden yapılan ödeme ile kazanç sağladığı ya da faiz geliri elde ettiği yönünde belirlenecek miktarın, yapılan tazminat hesabından düşülmesinin gerekli gerekmediği hususu yasal düzenlemeler, doktrin, toplumbilim ve yargı kararları çerçevesinde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zorunlu mali sorumluluk sigortası, destekten yoksun kalma tazminatı, denkleştirme, tazminattan indirim, yansıma zararı.

* Av., Adana Ticaret Sicili Müdür Yardımcısı. E posta: ticaretsicili@gmail.com

Note on Judgement:

An Assessment about Reduction of the Interest Yield of Compensation for Loss of Support Paid in A Previous Date from Calculating Compensation in Future

Abstract: Prepayment of compensation for loss of support in death events that occurs within the context of compulsory automobile liability insurance is a common situation. In the face of such a situation, there is not available legal arrangement about charging of interest for elapsed time while reduction of an amount paid in a previous date from calculated amount in future dated reimbursement account. The comment about an amount that paid to aggrieved party by reflection in elapsed time for advance payment to future dated reimbursement account and carry interest is to be designated for legal and equity. In this article; the necessity about reduction of designation amount about carry interest or gain interest income by paid amount in a previous date from calculated amount is examined within the scope of legislation, doctrine, sociology, and judicial decisions.

Keywords: Compulsory automobile liability insurance, compensation for loss of support, offset, reduction of compensation, reflection damage

I. İNCELEME KONUSU KARAR

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, T. 21.05.2014, E. 2014/ 634, K. 2014/ 687

Bolu 1. Asliye Hukuk Mahkemesi, T. 27.12.2012, E. 2012/189, K. 2012/364

Taraflar arasındaki “maddi ve manevi tazminat” davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Bolu 1. Asliye Hukuk Mahkemesince davanın kısmen kabulüne dair verilen 30.11.2010 gün ve 2006/201 E., 2010/778 K. sayılı kararın incelenmesi davalılar vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 18.10.2011 gün ve 2011/1764 E., 2011/9467 K. sayılı ilamı ile;

(...Davacılar vekili asıl ve birleşen dava ile, davalı taraflara ait araç sürücülerinin kusurlu hareketleri ile meydana gelen kazada desteklerinin öldüğünü, davacı F....’in de yaralandığını açıklayıp fazlaya dair haklarını saklı tutarak davacı anne Neb... için 10.000 TL destek, 40.000 TL manevi, F....

için 5.000 TL destek, 1.000 TL tedavi 8.000 TL maluliyet, 40.000 TL manevi, D... için 20.000 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen (sigorta şirketleri sadece maddi tazminattan ve limit ile müracaat tarihi 31.5.05 den itibaren işleyecek faizden sorumlu olarak) tahsiline karar verilmesini talep etmiştir. Davacılar vekili ıslah ile davacı F... için maluliyet tazminatı istemini 61.446,77 TL'ye, Neb... için destek tazminatı istemini 28.246,29 TL'ye yükseltmiştir.

Davalılar vekilleri, davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlara göre; asıl ve birleşen davanın kısmen kabulü ile, davacı Neb... için 28.246,29 TL destekten yoksun kalma tazminatının kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline (BK 43-44 maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...'in 19.772,40 TL'sinden sorumlu olmalarına—davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak), davacı F...'in destekten yoksun kalma tazminatı isteminin reddine, davacı F... için 1.000 TL tedavi giderinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline (BK 43-44 maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...'in 700 TL'sinden sorumlu olmalarına—davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak), davacılar Neb... ve D... için 5.000'er TL, davacı F... için 15.000 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte sigorta şirketleri dışındaki davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline (BK 43-44 maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...'in Neb... ve D... için 3.500'er TL, davacı F... için 10.500 TL sinden sorumlu olmalarına), davacı F... için 61.446,77 TL maluliyet tazminatının kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen (BK 43-44 maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...'in 43.012,73 TL'sinden sorumlu olmalarına—davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak) tahsiline karar verilmiş; hüküm, davalılar vekilleri tarafından temyiz edilmiştir.

1-Mahkemece toplanıp değerlendirilen delillere, özellikle oluşa ve dosya içeriğine uygun olarak düzenlenen uzman bilirkişi raporunda belirtilen kusur oranının hükme esas alınmasında bir usulsüzlük bulunmamasına ve manevi tazminatın takdirinde B.K.nun 47.maddesindeki özel haller dikka-

te alınarak hak ve nesafet kuralları çerçevesinde hüküm kurulmuş olmasına göre, tüm davalılar vekillerinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazlarının reddine karar vermek gerekmiştir.

2-Dava, trafik kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda 67 TF 081 plakalı aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı olan davalı I... Sigorta A.Ş tarafından davacı anneye ödenen 3.712 TL destekten yoksun kalma tazminatı güncelleme yapılmadan hesaplanan tazminattan mahsup edilmiştir.

Sigorta şirketi tarafından yapılan ödemeyi destekten yoksun kalma tazminatı hesabı yapılmadan önce alan davacılar, hesap tarihine kadar geçen süre nedeni ile aldıkları paranın yasal faizi kadar kazanım elde etmişlerdir.

Zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, davacılar yapılan sigorta ödemesinin, ödeme günü ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplandığı güne kadar geçen süredeki işlemiş yasal faizi de hesaplanarak, ödeme tutarı ile birlikte hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi gerekir. Yerel mahkemece açıklanan yönler gözetilmeden yazılı biçimde karar verilmiş olması usul ve yasaya uygun görülmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.

3-2918 sayılı yasanın 91. maddesi uyarınca, zorunlu mali sorumluluk sigortasını yapan sigorta şirketi İşletenlerin, bu Kanununun 85 inci maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarını üstlenmiştir. 67 TF 081 plakalı aracın sürücü ve işleteni lehine BK 43- 44 maddeleri gereği yapılan indirimden aynı aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı olan davalı I... Sigorta A.Ş.nin yararlandırılmaması isabetli görülmemiştir.

4-Trafik kazasına karışan 16 DE 208 plakalı aracın ZMSS'si olan davalı A. A. Türk Sigorta A.Ş den poliçesi ile hasar dosyası getirtilip, yaptığı ödemelerin tespiti ile hesaplanan tazminattan mahsubu gerekip gerekmediği tartışılıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.

5-Davacılar vekili ıslah dilekçesi ile faiz isteminde bulunmadığı halde, HUMK 74. maddesine aykırı olarak hesaplanan tazminatın tamamı için (ıslah edilen kısmı da kapsayacak şekilde) faize hükmedilmesi isabetli değildir.

SONUÇ: Yukarıda 1 numaralı bentte açıklanan nedenlerle tüm davalılar vekillerinin sair temyiz itirazlarının reddine, 2, 3, 4 ve 5 numaralı bentte açıklanan nedenlerle tüm davalılar vekillerinin temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün bozulmasına” karar verilmiştir...)

Asıl ve birleşen davanın davacılar vekilinin karar düzeltme talebi üzerine Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 30.04.2012 gün ve 2012/4299 E., 2012/5391 K. sayılı ilamı ile;

(...Davacılar vekili asıl ve birleştirilen davada, davalı taraflara ait araç sürücülerinin kusurlu hareketleriyle meydana gelen kazada desteklerinin öldüğünü, davacı F...’in de yaralandığını belirterek fazlaya dair haklar saklı kalmak kaydıyla davacı Neb... için 10.000.00 TL destek, 40.000.00 TL manevi, F... için 5.000.00 TL destek, 1.000.00 TL tedavi ve 8.000.00 TL maluliyet, 40.000.00 TL manevi, D... için 20.000.00 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek ticari faiziyle birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen (sigorta şirketleri sadece maddi tazminattan, poliçe limitiyle ve 31.05.2005 müracaat tarihinden itibaren işleyecek faizden sorumlu olarak) tahsiline karar verilmesini talep etmiş, yargılama sırasında verdiği ıslâh dilekçesinde davacı F... için maluliyet tazminatı istemini 61.446.77 TL’na, Neb... için destek tazminatı istemini 28.246.29 TL’na yükseltmiştir.

Davalılar vekilleri, davanın reddini savunmuştur. Mahkemece, iddia, savunma ve toplanan kanıtlara göre, asıl ve birleştirilen davanın kısmen kabulüne, davacı Neb... için 28.246.29 TL destekten yoksun kalma tazminatının kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline (BK.’nun 43- 44. maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...’in 19.772.40 TL’sinden sorumlu olmalarına, davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak), davacı F...’in destekten yoksun kalma tazminatı isteminin reddine, davacı F... için 1.000.00 TL tedavi giderinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline (BK.’nun 43-44. maddeleri gereği yapılan %30 indirimine göre davalı Z... ve İs...’in 700.00 TL’nden sorumlu olmalarına, davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak), davacılar Neb... ve D... için 5.000.00’er TL, davacı F... için 15.000.00 TL manevi tazminatın kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte sigorta şirketleri dışındaki davalılardan müştereken ve

müteselsilen tahsiline (BK.'nun 43-44. maddeleri gereği yapılan %30 indirim göre davalı Z... ve İs...'in Neb... ve D... için 3.500.00'er TL, davacı F.... için 10.500.00 TL'nden sorumlu olmalarına), davacı F.... için 61.446.77 TL maluliyet tazminatının kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen (BK.'nun 43-44. maddeleri gereği yapılan %30 indirim göre davalı Z... ve İs...'in 43.012.73 TL'nden sorumlu olmalarına, davalı sigorta şirketleri limit ve dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizden sorumlu olarak) tahsiline karar verilmiş; hüküm, davalılar vekillerinin temyizi üzerine Daire'nin 18.10.2011 gün ve 2011/1764 Esas, 2011/9467 Karar sayılı ilâmı ile bozulmuş, bu kez asıl ve birleştirilen davanın davacıları vekili karar düzeltme talebinde bulunmuştur.

1-Dosyadaki yazılara, Yargıtay ilâmında belirtilen gerektirici sebeplere göre, 6100 sayılı HMK.'nun geçici 3. maddesinin 2. fıkrası delaletiyle, 1086 sayılı HUMK.'nun 440. maddesinde sayılan nedenlerden hiç birisine uygun olmayan ve aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair karar düzeltme itirazlarının reddi gerekmektedir.

2- Dava, trafik kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Her ne kadar Daire'nin bozma ilâmının (5) nolu, "Davacılar vekili ıslâh dilekçesi ile faiz isteminde bulunmadığı halde, HUMK.'nun 74. maddesine aykırı olarak hesaplanan tazminatın tamamı için (ıslâh edilen kısmı da kapsayacak şekilde) faize hükmedilmesi isabetli değildir." denilmiş ise de; dava dilekçesinde fazlaya ilişkin haklar saklı tutularak alacağın faiziyle birlikte tahsili talep edildiğine göre, faiz isteminin ıslâh ile artırılan kısmı da kapsayacağı, ıslâh dilekçesinde ayrıca belirtilmesinin gerekmediği anlaşılınca karar düzeltme itirazları yerinde görülerek, Daire'nin bozma ilâmının (5) nolu bendinin ortadan kaldırılmasına karar vermek gerekmiştir.

SONUÇ: Yukarıda (1) nolu bentte açıklanan nedenle asıl ve birleştirilen davanın davacıları vekilinin sair karar düzeltme itirazlarının reddine, (2) nolu bentte açıklanan nedenle asıl ve birleştirilen davanın davacıları vekilinin karar düzeltme itirazlarının kabulü ile Daire'nin 18.10.2011 tarih ve 2011/ 1764 Esas, 2011/ 9467 Karar sayılı bozma ilâmının (5) nolu bendinin ortadan kaldırılmasına...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekte, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnmiştir.

TEMYİZ EDEN: Davalılar Z.. T., İ. Ö., A. H.,

HUKUK GENEL KURULU KARARI

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldı. Davalılardan Ankara Sigorta AŞ'nin duruşmalı temyiz isteminin oybirliğiyle reddine karar verildikten sonra işin esasına yönelik yapılan temyiz incelemesinde dosyadaki kağıtlar okundu gereği görüldü: Dava, trafik kazasından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Yerel mahkemece, davanın kısmen kabulüne dair verilen karar davalılar vekillerinin temyizi üzerine, Özel Dairece yukarıda başlık bölümünde yazılı gerekçeyle bozulmuş; mahkemece önceki kararda direnilmiştir. Direnme kararını, davalılardan Z. T., İ. Ö., A. H., Ay... Çav..., A. A. Sigorta Şirketi vekilleri vekili temyize getirmiştir. Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık, davalılardan I. Sigorta A.Ş. tarafından davacılar N. D.'e ödenen destekten yoksun kalma tazminatının, ödemenin yapıldığı tarih ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasına ilişkin bilirkişi raporunun düzenlendiği 04.03.2009 tarihi arasında geçen sürede, getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip belirlenmesi ve sigorta şirketi tarafından yapılan ödeme ile birlikte hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesinin gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

Dosya içerisindeki belgelerden, kazaya karışan plakalı aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı I. A... tarafından davacı anneye ödenen 3.712,00 TL tazminat güncelleme yapılmadan hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından mahsup edilmiştir.

Ne var ki, önceden yapılan ödemelerin, daha sonraki bir tarihte yine aynı miktarda düşülecek olması, toplumda uzlaşmaları ortadan kaldırır ve herkesin dava yolu ile borcunu ödemesi, önceden hiçbir ödeme yapılmaması sonucunu doğuracaktır. Halbuki, hukuk müessesesi borcunu herhangi bir dava açılmadan kısmen ya da tamamen ödeyenleri, pişman etme aracı olamaz. Öte yandan tazminat yükümlüsünce ödenmesi gereken para ödenmeyip, dava sonucu beklenseydi, ödenen miktarın faiz getirisinin olacağı da bir gerçektir.

Öyle ise, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemeyi tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacı, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işleyen yasal faizi kadar kazanım sağlamış olacağından; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin

getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip hesaplanan tazminattan indirilmesi gerekir.

Görüşmeler sırasında bir kısım üyeler tarafından haksız fiil nedeniyle zarar görenin mal varlığındaki azalmanın haksız fiilin işlendiği anda meydana geldiğine göre, haksız fiili işleyen sorumluluğunun da bu tarihte başlayacağı, olay tarihinde haksız eylem nedeniyle mal varlığında azalma meydana gelen tarafın, bu zararının sonraki tarihlerde giderilmesi bir taraftan aradan geçen zaman nedeniyle haksız fiil sorumlusunun sebepsiz zenginleşmesine neden olurken, diğer taraftan da zarar görenin zararının artmasına neden olacağı, bu nedenle sigorta şirketi tarafından yapılan kısmi ödemenin güncelleme yapılmaksızın hesaplanan tazminattan mahsup edilmesi gerektiği ileri sürülmüş ise de, bu görüş Kurul çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, Özel Daire bozma ilamında belirtilen gerekçelerle, Hukuk Genel Kurulu'na da benimsenen bozma ilamına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

S O N U Ç: Davalılar Z.. T., İ. Ö., A.. H., A.. Ç., A. A. Sigorta Şirketi vekillerinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6217 sayılı Kanunun 30. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen "Geçici madde 3" atfıyla uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA, istek halinde temyiz peşin harcının yatırırlara geri verilmesine, aynı kanunun 440/I. maddesi uyarınca tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde karar düzeltme yolu açık olmak üzere, 21.05.2014 gününde oyçokluğu ile karar verildi."

II. OLAYIN ÖZETİ

Yerel mahkeme, davaya konu kaza nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davasında; destekten yoksun kalan davacı için kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline karar vermiştir. Kaza esnasında yaralanan diğer davacının destekten yoksun kalma tazminatı isteminin reddine, tedavi giderinin dava tarihinden ve maluliyet tazminatının kaza tarihinden itibaren işleyecek yasal faizleri ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline yerel mahkeme tarafından karar verilmiştir. Yerel mahkeme davacılar lehine, kaza

tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte sigorta şirketleri dışındaki davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsil edilmek üzere manevi tazminata hükmetmiştir. Kazaya karışan aracın zorunlu mali sorumluluk sigortacısı olan davalı, destekten yoksun kalan davacıya destekten yoksun kalma tazminatını anılan tazminat hesabı yapılmadan önce ödemiştir. Yerel mahkeme kararına dayanak tazminat tutarı hesabında, sigorta şirketince ödenen tutar sonradan hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından indirilmiştir. Tazminat hesabında kazaya karışan aracın işleteni ve sürücü lehine BK m. 43- 44 hükümleri gereğince % 30 indirim öngörülmüş ancak aynı indirimden mali sorumluluk sigortacısı olan davalı yararlandırılmamıştır. Yerel mahkemece, davacılar vekilinin ıslah dilekçesinde açıkça belirtmediği faiz talebinin dava dilekçesinde bulunmasını yeterli görerek, ıslah edilen miktarı da kapsayacak şekilde faize hükmedilmiştir. Davalılar vekilleri hükmü temyiz etmiştir. Yargıtay 17. HD., T. 18.10.2011, E. 2011/ 1764, K. 2011/9467 sayılı ilamı ile yerel mahkeme kararının; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince ödeme günü ile destekten yoksun kalma tazminatının hesaplandığı güne kadar geçen süredeki işlemler yasal faiz gözetilmeksizin davalı sigorta şirketince yapılan ödemenin daha sonra hesaplanan destekten yoksun kalma tazminatından hesaplanan faiz ile birlikte indirilmemiş olması, tazminat hesabında kazaya karışan aracın işleteni ve sürücü lehine BK m. 43- 44 hükümleri gereğince % 30 indirim öngörülmüş olmasına rağmen aynı indirimden mali sorumluluk sigortacısı olan davalının yararlandırılmamış olması, davacılar vekilinin ıslah dilekçesinde faiz talebinde bulunmamasına rağmen hükümde ıslah edilen miktarı kapsayacak şekilde faiz uygulanmış olması nedenleri ile bozulmasına hükmetmiştir. Davacılar vekilinin karar düzeltme talebi üzerine Yargıtay 17.Hukuk Dairesi, 30.04.2012 gün ve 2012/ 4299 E., 2012/ 5391 K. sayılı ilamı ile dava dilekçesinde fazlaya ilişkin hakların saklı tutulmuş olmasının ıslah dilekçesine de tesir edeceği ve bu nedenle de dava dilekçesinde talep edilen faiz isteminin ıslah edilen miktarı da kapsayacağı ifade edilerek dairenin önceki bozma kararının faize ilişkin hükmünü içeren bendi ortadan kaldırılmıştır. Geri çevrilerek yeniden yapılan yargılama sonucunda, yerel mahkeme önceki kararında direnmiştir. Davalılar direnme kararını temyiz etmişlerdir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, tazminat hesabının yapıldığı tarihten önce yapılan tazminat ödemelerinde, ödeme tarihi ile hesaplama tarihi arasındaki sürenin ödemeyi alan lehine kazanım sağladığını, zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince ödemenin yapıldığı tarih ile tazminat hesabı tarihi arasında geçen süre için faiz hesabı yapılmak sureti

ile işbu faizin tazminata eklenmek sureti ile tazminattan indirilmesi gerektiği belirtilerek direnme kararının bozulmasına karar vermiştir.¹

III. ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN HUKUKİ SORUN

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararına konu olan hukuki uyuşmazlık; zorunlu mali sorumluluk sigortaları kapsamında destekten yoksun kalana yapılan ödemelerin tazminat hesabından ne şekilde indirileceği üzerinde toplanmaktadır. Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanmasından önce, destekten yoksun kalana yapılmış olan ödemelerin anapara olarak mı yoksa anapara ile birlikte hesaplanacak faizi ile birlikte mi düşülmesi gerektiği; arada geçen bu süre boyunca yapılan ödeme nedeni ile destekten yoksun kalanın kazanç sağlamış olduğu yönünde bir varsayımda bulunulup bulunulmaması gerektiği sorunu, çözülmesi gereken hukuki bir sorundur.

IV. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

A. Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Kapsamında Destekten Yoksun Kalma Tazminatı ile İlgili Yasal Düzenlemeler

1. Genel Olarak

Bir motorlu aracın işletilmesinden doğan ölüm, yaralanma veya maddi bir zararın doğması durumlarında motorlu aracın işleteni ile bağlı olduğu teşebbüsün sahibi doğacak zarardan müştereken ve müteselsilen sorumludurlar (KTK m. 85/1). Doğacak bu zararlarla ilgili olarak maddi ve manevi tazminat konuları için KTK m. 90 hükmü, TBK'nun haksız fiillere ilişkin (TBK 49 vd) hükümlerine atıfta bulunmuştur.² TBK'da ölüm durumunda uğranılan zararlar (Schadenersatz bei Tötung) sınırlı şekilde sayılmıştır. Sayılanlar arasında “ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu nedenle uğradıkları kayıplar” hükmü yer almaktadır (TBK m. 53/ 3).³ Aynı Kanunun

¹ Yargıtay'ın aynı yöndeki kararları için bkz., Y. 4. HD., T. 17.03.2011, E. 2010/ 3784, K. 2011/ 2855; Y. HGK., T. 03.2012, E. 2011/ 4- 824, K. 2012/ 134; Y. HGK., T. 21.11.2012, E. 2012/ 4-381, K. 2012/ 825.

² Kanunun koyucu, haksız fiilden doğan sorumluluk için “daha kapsamlı sorumluluk” ifadesini kullanmıştır (TBK m. 528/2).

³ Aynı hüküm OR Art. 45'te “Besondere Fälle” başlığı altında düzenlenmiştir. Hükmün üçüncü fıkrası “Haben andere Personen durch die Tötung ihren Versorger verloren, so ist auch für diesen Schaden Ersatz zu leisten.” şeklindedir.

55 inci maddesinde destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararların sorumluluk hukuku hükümlerine göre belirleneceği ifade edilmiştir. Hesaplanan tazminat, miktar esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile artırılmaz ya da azaltılamaz (TBK m. 55/1- son). Kanun koyucu TBK m. 56'da, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda zarar görene uygun bir tazminat bedelinin manevi tazminat olarak ödenebileceği hükmünü getirmiştir. Bedensel zarar için manevi tazminat talep edilebilmesi, bedensel zarara bir ölçüt koymanın zorluğu ile bağlantılıdır. Aynı şekilde, ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanların uğradıkları zararların niteliği, oluşan zararın tespitinin güçlüğü ve yansıma zararı (reflexschaden) niteliğine sahip olması bağlamında manevi zarara yaklaşmaktadır.⁴

Destekten yoksun kalma zararı doğrudan bir zarar değil, ölüm ile meydana gelen haksız fiilin müteveffanın desteğinden mahrum kalanlara etki etmesi sonucu oluşan yansıma zararı, diğer bir deyişle aktarılan zarardır (kayıp).⁵ Bir anlamda, destekten yoksun kalan zarara dolaylı yönden maruz kalmıştır. Destekten yoksun kalma tazminatında zararın belirlenmesi, des-

⁴ *Hatemi'nin*, destekten yoksun kalma zararı ve manevi tazminat gibi iki yansıma zararının gideriminin düzenlenmesinin, bu alanda "eşitlik ilkesini" ihlal edecek belirsizliklere yol açtığı yönündeki görüşü için bkz., "Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi sempozyumu", Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 10- 11. XII, Ankara, 1993, s. 5. *Kılıçoğlu'nun*, yaralanma durumunda yaralanan kişinin bu halini görerek üzüntü duymaları sonucunda doğan zararlarının yansıma yoluyla doğan zarar olduğuna dair görüşü için bkz., KILIÇOĞLU, Ahmet M., "Borçlar Hukuku Genel Hükümler", 4. baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2004, s. 212. *Reisoğlu*, destekten yoksun kalma zararını "yardımdan yoksun kalmaktan doğan zarar" kavramı ile ifade etmektedir, konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz., REİSOĞLU, Safa, "Borçlar Hukuku Genel Hükümler", 22. baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2011, s. 216.

⁵ Aynı görüş için Bkz., ALTOP, Atilla; "Trafik Kazaları Nedeniyle İleri Sürülen Destekten Yoksun Kalma Taleplerine İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 15.06.2011 Tarihli E. 2011/ 17- 142, K. 2011/ 411 Sayılı ve 22.02.2012 tarihli E. 2011/ 17- 787 K. 2012/ 92 Sayılı Kararları İle Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 05.06.2012 tarihli E. 2011/ 11551, K. 2012/ 7391 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi", E- Journal Of Yasar University (Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi), Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, Cilt 8, Sayı Özel, 2013, 151- 183, s. 162. Aktarılan (başkalarına geçirilen) zarar için ayrıca bkz., TERCIER, Pierre, "La réparation du préjudice réfléchi en droit suisse de la responsabilité civile, in: Gedächtnisschrift Peter Jäggi", Fribourg 1977, p. 239-271, S. 241; ÖZEL, Çağlar, "Sözleşme Dışı Sorumlulukta Yansıma Zarar ve Giderimine İlişkin Bazı Düşünceler", AÜHFD, Cilt 50, Sayı 4, 2001, s. 86.

teğini kaybeden üçüncü kişilerin tespitine bağlıdır. Bu kişilerin ölen kişinin desteğine kısmi ya da tam olarak bağlı olması, ölen kişi ile bu kişiler arasında maddi ya da manevi anlamda bir bağ bulunması gerekir. Destekten yoksun kalma tazminatında, zararın doğrudan değil yansıma yolu ile gerçekleşmesi gerekir. Yansıma (aktarılan) zararı, üçüncü kişi ile haksız eyleme muhatap kişi arasındaki maddi ya da manevi bağ nedeni ile uğranılan zarar, daha doğru bir ifade ile kayıptır.⁶ Bu zararın esas olarak bir kayıp olmasından dolayı, yansıma yolu ile uğranılan kayıplarda uygun/ yeterli illiyet bağı (Adäquater Kausalzusammenhang) aranmaz.

“Kayıp” kelimesinin zarar kelimesine tercih edilmesi, hem kanunun lafzı ve ruhuna hem de tazminatın amacına uygun olacaktır. Arapça kökenli olan “kayıp” kelimesi, “yitme” anlamını taşımaktadır. “Zarar” ise bir olayın yol açtığı çıkar kaybı ya da olumsuz, kötü sonuç anlamına gelmektedir. Görüleceği üzere zarar kelimesinde “çıkarmak”, kayıp kelimesinde ise “yitim” anahtar kelimelerdir. Bu bağlamda, “zarar”ın kapsamının, “kayıp”tan daha dar olduğu açıktır. Tümevarımdan hareketle her zarar bir kayıp meydana getirir. Ancak her kayıp bir zarar oluşturmayabilir. Zira zararın varlığının kabulü için kanuni düzenlemeler ışığında bir zarardan bahsetmek gerekir. Kayıp; kişiden kişiye, ekonomik ve sosyal şartlara, coğrafyaya, etnik ve dini olgular gibi birçok faktöre göre değişiklik gösterir. Zarar da kişisel özellikler, ekonomik ve sosyal şartlara, coğrafya gibi faktörlere göre değişiklik gösterir. Ancak kayıp ekonomik anlamda her zaman zararı ifade edemeyebilir. Zarar yargı kararları, doktrin, yasa hükmü ile sınırları çizilebilen bir kavramdır. Ancak; kaybın sınırlarını çizmek, zararın sınırlarını tespiti göre oldukça güçtür. Örnek vermek gerekirse; trafik kazası sonucunda aracın hasara uğraması sonucu zararın maddi ve manevi açıdan tespiti mümkündür. Ancak kayıp tespiti yapmak tam tersine çok güçtür. Zira, trafik kazası ile kaybedilen sadece para, menkul olmadığı gibi, manevi kaybın maddi karşılıkla giderilmeye çalışılması manevi tazminatı tam olarak karşılayamaz. Arabasını çok seven birinin, tutkusu olan aracına zarar gelmesi sonucunda

⁶ Bu kayıp, aynı zamanda fırsat kaybı (perte d'une chance) olarak da adlandırılabilir. Detaylı bilgi için bkz., STARK, Emil W., Die “Perte d'une chance” im Schweizerischen Recht, in: GUILLOD, Olivier (Hrsg.), Développements récents du droit de la responsabilité civile, Zürich 1991, S. 101 ff.; KRAMER, Ernst A., “Die Kausalität im Haftpflichtrecht: Neue Tendenzen in Theorie und Praxis”, ZBJV 1987, 289-316, S. 289 ff.; BGE 133 III 462 S. 467 ff.

kendisine ödenen maddi ya da manevi tazminat mevcut kaybını asla yerine getirmeyecektir. Zira kişi; bu aracı/ taşıtı kendisi ile özdeşleştirmiştir. Yine; ölümlü trafik kazalarında tazminat hesabı yapılırken, her ne kadar yaş, ekonomik durum, yeniden evlenme şansı, eğitim durumu gibi bazı faktörler değerlendirilirse değerlendirilsin; bir kişinin babası, annesi ya da evladının ölmesinin (kaybının) maddi ya da manevi karşılığını hiçbir hukuk düzeni tam olarak karşılayamaz. Maddi ya da manevi olarak tam olarak karşılanamayan/ karşılanamayacak olan bu özel ve duygusal kayıpların varlığı karşısında, hiç olmazsa destekten yoksun kalanlara yapılan ödemelerde güncel hesap yapılarına dek faiz kazancı elde edecekleri yönündeki düşünceden vazgeçmenin daha adil ve hakkaniyete uygun olacağı kanısındayım. İşte bu nedenle; destekten yoksun kalma tazminatı hesabında, maddi ya da manevi kayıpların toplamının da üstünde olan “kayıp” kavramının çok geniş bir alana tesir ettiği gerçeği destekten yoksun kalma tazminatında göz önünde tutulmalıdır.

2. Türk Borçlar Kanunu Gerekçesi

6098 sayılı TBK'nın genel gerekçesi, Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporunda (1/499) yer almıştır. Gerekçede, destekten yoksun kalma tazminatının takdir temelinden daha çok bağımsız bir yapı özelliği kazandığı vurgulanmıştır. Ayrıca bu tazminata dayanak hükümlerin uygulanmasında tazminatın önleyici niteliği, insan hakkı kriteri, zarar vereni ödüllendirme sonucunu doğuracak tespitlerden uzaklaşmak ve sorumluluk hukukunun diğer ilkelerinin esas alındığı vurgulanmıştır.⁷ Diğer taraftan zarar görenin mamelekine yapılan ödemelerde, tazminat hakkını veya destek ilişkisini çökerten bir etki tanınmayacağı kanunun gerekçesinde benimsen-

⁷ Anılan gerekçe, ““İnsan Zararları” olarak da kavramlaştırılabilecek olan bu zararların hesabında Borçlar Kanunu, özellikle yeni 49-52 madde hükümleri, diğer özel yasalar ve sorumluluk hukuku ilkeleri gözetilecektir. Destekten yoksun kalma ve iş-göremezlik tazminatları, bu yönüyle takdir temelinden daha çok, bağımsız bir yapı özelliği kazanmış metrik temele (tazminat metriğine) dayanır (HGK. 21.3.1990 t, 4-586/ 199-E/ K; HGK. 21.3.1990 t, 10-688/ 191- E/ K. Any. m.19/ son fıkra,“...tazminat hukukunun genel prensipleri...” ibaresi). Bu zararların belirlenmesinde ortaya çıkan farklı uygulamaları yeknesaklaştırıcı yeni ve özel hükümler öngörülmüştür. Bu hükümlerin sevkinde tazminatın önleyici işlevi, insan hakkı karakteri, zarar vereni ödüllendirme sonucunu doğuracak yöntemlerden kaçınma ve sorumluluk hukukunun diğer ilkeleri esas alınmıştır.” şeklindedir. İnsan zararları, Principles of European Tort Law Art. 10: 202. “Personal injury and death” başlığı altında düzenlenmiştir.

miştir. Bu görüş, sorumluluk hukukunun (Haftpflichtrecht) önleyici özelliğine bağlanmıştır.⁸ Kanunun koyucu, yapılacak denkleştirmelerde zarar göreni ödüllendirecek tespitlerden kaçınılması için düzenlemeler getirmiştir. Kanunun sistematığına bakıldığında zarar verenin değil, zarar görenin korunması esastır.⁹ Ancak; gerekçede de izah edildiği üzere, zarar gören korunurken tazminat hakkını veya destek ilişkisini çökerten bir durumun meydana getirilmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Esas olan zarar görenin korunması gerektiği olduğuna göre; yansıma yolu ile zarar görene hesap tarihinden önce yapılan ödemenin faizinin hesap tarihinde tazminat miktarından düşülmesi kanunun ruhuna aykırı olduğunu söylemek mümkündür.^{10,11} Zira; günümüz şartlarında ticari ve yasal faiz oranlarının düşüklüğü karşısında tazminat hakkının zarar gören lehine ve fakat zarar veren aleyhine çöktürülmesi mümkün değildir.¹² Bu nedenle ve kanaatimizce; tazminat tutarından önceki ödemelerin faizi ile güncellenerek düşülmesi, hesabın yapıldığı günün şartlarındaki faiz oranlarının yüksekliğine bağlı olmalıdır. Yarar ve zararın denkleştirilmesi ancak bu şekilde önce hukuka sonra hakkaniyete uygun olacaktır.

⁸ Anılan gerekçe, “Zarar görenin mamelekine yukarıda belirtilen türden dâhil olan ödemelere, tazminat hakkını veya destek ilişkisini çökerten bir etki tanınmaz. Tersine bir yaklaşım, sorumluluk hukukunun önleyici (tenkil) karakteri ile de bağdaşmaz. Yasa koyucu bu tercihi ile farklı uygulamaları hak ekseninde bütünleştirmiştir.” şeklindedir.

⁹ Burada zarar görenin doğrudan, dolaylı veya yansıma yolu ile olması açısından bir ayrım yapılmamıştır. Bu bağlamda, zarar görenin korunmasını geniş düşünmek gerekir.

¹⁰ Mağdurun peşinen aldığı parayı güvenli bir bankaya yatırarak güvenilir bir tahvil almak sureti ile reel bir faiz elde edeceği, peşinen ödenen paraların faiz haddi üzerinden iskonto edilerek peşin değerlerinin hesap ve tediye edilmesi gerektiği hakkında *Çağal Gökçen/ Güran*’ın karşı görüşü için bkz., “Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi sempozyumu”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 10- 11. XII, Ankara, 1993, s. 30.

¹¹ Yansıma zararlarının, kişiye göre değerlendirileceği yönünde ayrıntılı bilgi için bkz., GA-UCH, Peter, “Grundbegriffe des ausservertraglichen Haftpflichtrechts”, in: recht, 1996, 225–239, S. 5, http://www.unifr.ch/ius/assets/files/chaire/CH_Stoekli/files/Peter%20Gauch/Grundbegriffe_des_Haftpflichtrechts.pdf, ET: 09.04.2015.

¹² 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun m. 1 gereği; 01.01.2008 tarihinden itibaren kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse % 9, temerrüt faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse % 9’dur. 01/01/2000- 30/06/2002 dönemi için bu oranlar % 60’tır.

3. Sigorta Genel Şartları

ZKTMSSGŞ B. 4 hükmüne göre tazminat istemini sekiz işgünü içerisinde haklı bir neden olmaksızın yerine getirmeyen sigortacı temerrüde düşmüş olur ve ödenmemiş olan tazminat tutarına yasal temerrüt faizi uygulanır. Temerrüt faizi teminat limiti içinde yapılmış ödeme sayılmaz. KMAZMSSGŞ B. 2 hükmü;

“Sigortacı;

a) Talep edilen tazminat ve giderleri hak sahibinin, kaza ve zarara ilişkin tesbit tutanağını veya bilirkişi raporunu ve gerekli belgeleri sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren,

b) Yaralanan kimselerin ilk yardım, muayene ve kontrol veya bu yaralanmadan ötürü ayakta hastane, klinik ve diğer yerlerdeki tedavi giderleri ile tedavinin gerektirdiği diğer giderleri, belgeleri ile birlikte kendisine başvurma tarihinden itibaren, sekiz iş günü içinde sigorta teminat limitleri dahilinde öder.” şeklindedir. Hükümden de anlaşılacağı üzere, sigorta genel şartları bağlamında faiz ödeme yükümlülüğü zarar gören ya da destekten yoksun kalan tazminat talepçisine değil, sigorta şirketine getirilmiştir. Ayrıca; temerrüt faizinin teminat limiti içinde yapılmış bir ödeme sayılmayacağı, ZKTMSSGŞ B. 4 ile hüküm altına alınmıştır. Sigorta genel şartı ile teminat limiti içinde ödeme sayılmayan faizin; güncelleme yapılarak tazminat hesabından düşülmesi, bunun destekten yoksun kalana yapılan bir ödeme gibi görülmesi ve tazminat hesabından düşülmesi, mevcut yasal düzenlemelere uygun değildir. Yargıtay; incelememize konu kararında, faizin yapılan ödeme ile birlikte güncellenerek hesaplanan tazminat tutarından düşümünü, “faiz getirisi”, “yasal faiz kadar kazanım”, “zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi” gerekçelerini sunarak “tazminattan indirim” olarak ifade etmiştir. Tazminattan indirilmesi gereken ödemenin ayrılmaz bir parçası olan “faiz” in aynı amaca hizmet etmesi gerektiği gerçeği karşısında “ödemenin tazminattan düşülmesi” gayesini aşan bir indirimin yapılmaması gerçeği de göz önünde tutulmalıdır.

B. Sorumluluk Hukuku (Haftpflichtrechts)

Sigortacı işletene düşen hukuki sorumluluğunu, zorunlu sigorta limitlerine kadar temin eder (KMAZMSSGŞ m. 1). Sigortacının sorumluluğu poliçede tanımı yapılmış olan motorlu aracın işletilmesi sırasında meydana

gelen ölüm, yaralanma ya da maddi zarar durumunda doğar. Bu durumda motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumludur (KTK m. 85/1). Motorlu araç işletenlerin mali sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur (KTK m. 91/1). Ancak; KMAZMSSGŞ m. A. 3- c hükmüne göre, motorlu aracı işletenin eşinin, usul ve fiirunun, kendisine evlat edinme ilişkisi ile bağlı olanların ve birlikte yaşadığı kardeşlerinin mallarına gelen zararlar nedeniyle ileri sürebilecekleri talepler sigorta teminatı dışında sayılmıştır. Yine aynı hüküm insan zararlarından bahsetmemiş, teminat dışı durumu mala gelen zararlarla sınırlı tutmuştur. Bu bilgiler ışığında doktrinde genel kabul gören görüşe ve Yargıtay içtihatlarına göre motorlu araç işletenin KMAZMSSGŞ m. A. 3- c hükmünde belirtilen yakınlarının insan zararları, ZMSS kapsamı içindedir.^{13,14} Ancak; ölen sürücünün destekten yoksun kalanı (örneğin eşi) aynı zamanda araç işleten sıfatına sahipse işleten tarafından ileri sürülecek tazminat talepleri ZMSS dışındadır.¹⁵ Anılan hükümler, Yargıtay kararları ve doktrin birlikte düşünüldüğünde destekten yoksun kalanı sigorta şirketine göre üçüncü kişi sayan görüşlerin temelinde insan zararlarının korunması gerektiği düşüncesi yatmaktadır. Ölüm olayı neticesinde destekten yoksun kalanlar üzerinde gerçekleşen fayda kayıplarının telafisinin çok güç oluşu, bu düşünceleri beraberinde getirmiştir. Hukuk ve hakkaniyet ölçüsü, ortak adalet duygusu, toplumsal gereksinimler, insanın sosyal bir varlık oluşu, toplumda yaşanan olayların tazminat ya da ceza ile bir karşılığının olmamasının infiale neden olabileceği gibi sebepler birlikte gözetildiğinde destekten yoksun kalanın tazminat hakkının olduğunu kabul etmek gerekir.

¹³ TBK gerekçesinde haklı olarak “İnsan zararları” kavramına vurgu yapılmıştır. Zira, değişen sosyal ve ekonomik şartlar, insanın beden bütünlüğünün üstünde zarar kıstaslarını da beraberinde getirmektedir. Kanımızca, yeri geldikçe “beden zararları” kavramının yerine “insan zararları” kavramının kullanılması daha doğru olacaktır. İnsan zararları kavram ve esas olarak maddi ve manevi bütünlüğü bir arada ifade eder. Bedensel zarara uğrayan bir kişinin yaşadığı bu travma sonrasında psikolojik ve tıbbi anlamda problemler yaşayacağı gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır. Hal böyle iken bedensel zararın, bu zararla ilintili manevi boyutunu düşünerek hukuksal bağ kurmak daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır.

¹⁴ İnsan zararlarının ZMSS kapsamı içinde olduğu yönünde Bkz., Y. 11. HD., T. 21.06.2007, E. 2006/ 6971, K. 2007/ 9488; ARKAN, Sabih, Sigorta Hukuk Dergisi, Cilt1, Sayı 3- 4, s. 260.

¹⁵ Bu konuya ilişkin Yargıtay kararı için bkz., Y. 17. HD., T. 29.11.2012, E. 2012/ 14651, K. 2012/ 13312.

Zorunlu trafik sigortası bir sorumluluk sigortası olup, bu sigorta türünde sigorta ettiren kişinin işleteni olduğu motorlu araçların üçüncü kişilere verecekleri zarar/kayıp riskleri koruma altına alınır.¹⁶ Buradaki esas amaç, üçüncü kişileri korumaktır. Asıl amaç üçüncü kişilerde meydana gelecek olası zararları ve daha çok kayıpları karşılamak olduğundan, destekten yoksun kalana önceden yapılan ödemelerle bu kişinin tazminat tarihine kadar faiz kazancı sağladığı düşüncesi üçüncü kişileri koruma amacı ile örtüşmemektedir.

C. Zarar ve Yararın Denkleştirilmesi İlkesi

Başlıktan da anlaşılacağı üzere bu ilke zarar ve yararın hakkaniyet ölçüsünde denkleştirilmesini hedefler. Denkleştirme ilkesi esasen bir mahsup yöntemi olup, ödenen bedellerin ödenmeyen bedellerle, kayıpların getirilerle telafi edilmesini öngören ve amaçlayan bir yöntemdir. Tamamen iktisadi gaye ile işleyen bir prensip olan zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi, amaç sınırlarını aşacak şekilde kullanılamaz. TBK'nın genel sistematığı incelendiğinde zarar görenin, zarar verici olay nedeniyle elde ettiği yararların, uğradığı zararlardan indirilmesini ifade eden denkleştirme (mahsup) ilkesi benimsenmiştir.¹⁷ Bu nedenle elde edilen yararlar kapsamına nelerin girdiği tespit edilmelidir. Ölüm nedeniyle destekten yoksun kalanın yararı, ölüm olayının gerçekleşmemiş olması durumunda destekten yoksun kalanın malvarlığında meydana gelebilecek artışlar ile ölüm sebebiyle destekten yoksun kalanın mahrum kaldığı faydalardır.¹⁸ Ancak Yargıtay'a göre destekten

¹⁶ Aynı görüş ve detaylı bilgi için Bkz., ÇEKER, Mustafa, "Yargıtay Kararları Işığında Sigorta Hukuku", 2. baskı, Adana 2004, s. 172.

¹⁷ Anılan ilkeyi TBK gerekçesinin "818 sayılı Borçlar Kanununun 112 nci maddesinde yer verilmeyen, Tasarının 129 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, çalışana ödenecek sigorta tazminatının genel hükümlere göre ödenecek tazminattan indirilmesi öngörülmektedir. Böylece, borçlar hukukumuzda geçerli olan zarar görenin, zarar verici olay nedeniyle elde ettiği yararların, uğradığı zararlardan indirilmesini ifade eden denkleştirme (mahsup) ilkesi gözeltmiştir" metninde görmek mümkündür.

¹⁸ Destekten yoksun kalma tazminatı hesabında ölüm sebebiyle destekten yoksun kalanların malvarlıklarının ileride bulunacağı durum ile ölümün gerçekleşmemiş olması durumu arasındaki farkın zarar miktarı olarak değerlendirilmesi gerektiği hakkındaki görüşleri için Bkz., BAŞALP, Nilgün, "Destekten Yoksun Kalma Tazminatı'na İlişkin Bazı Değerlendirmeler: Tazminat Şartları ve Zararın Hesabında Yetiştirme Giderleri", Prof. Dr. Uğur Alacakaptan'a Armağan, İstanbul 2008, Cilt 2, İstanbul 2008, 115 -130, s. 115 vd.; İNCE-

yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi nedeniyle yoksun kalınan zarardır.¹⁹ Konuya zarar bağlamında yaklaşmak, destekten yoksun kalma durumuna bakış açısının zarar veren lehine ve fakat destekten yoksun kalan aleyhine değişmesine neden olur. Halbuki; konuyu yoksun kalınan fayda ya da kayıp olarak değerlendirmek zararın ya da yitirilen faydanın hesabının gerçeğe daha çok yaklaşmasını sağlayacaktır. Bu faydaların maddi açıdan tespiti % 100 olanaksız olsa da uygulamada yaklaşık değerler tespit edilmektedir. Hal böyle iken; gerçeğe uygun bir tazminat hesabı yapılması zaten mümkün olmayan destekten yoksun kalma tazminatında önceden yapılan ödeme nedeni ile destekten yoksun kalanın, hesabın yapılacağı güne kadar faiz kazancı elde etmiş olduğu yönünde bir çıkarımda bulunmak, hakkaniyetle bağdaşmaz. Her tazminat türünü gelir ve zarar kapsamında değerlendirmek, somut olaylara iktisadi açıdan yaklaşmak olur ki bu da kayıpların telafisini daha da zorlaştırır. Zira destekten yoksun kalan eğer ölüm olayı gerçekleşmemiş olsa idi belki de kendisi lehine hükmedilen tazminatın ötesinde hatta tazminatın hesabı ile ödeme günü arasında geçen süre için hesaplanacak faizden bile fazla gelir elde edecekti. Önceden yapılan bir ödemenin bankaya yatırılıp faiz kazancı elde edileceği düşüncesi ihtimal dahilinde ise, aynı paranın borsada kazanç amaçlı yatırılmak sureti ile zarar etme durumu da ihtimal dahilindedir. İhtimallerle yaklaşılacak hesaplar daima beraberinde aksi ihtimalleri de getirmelidir. Ancak somut olaya korunması gereken gaye ve kişiler bağlamında yaklaşılırsa doğru sonuca daha yakın bir şekilde varılabilecektir. Hakkaniyetli yaklaşım bu düşünceyi de beraberinde getirmektedir. Ayrıca, destekten yoksun kalma tazminatının ölüm olayına bağlanmış özel bir tazminat türü olduğu da unutulmamalıdır. Bir aracın kaza sonucunda uğradığı ya da uğrayacağı iktisadi kayıpların hesabı her zaman gerçeğe daha

OĞLU M. Murat/ PAKSOY, Meliha Sermin, “Bedensel Zararlarda ve Ölüm Halinde Zararın Belirlenmesi (TBK. m. 55)“, E-Journal Of Yasar University (Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi), Prof. Dr. Aydın Zevkililer’e Armağan, Cilt 8, Sayı Özel, 2013, 1383-1411, s. 1397.

¹⁹ Y. HGK., T. 16.01.2013, E. 2012/ 17- 1491, K. 2013/ 74. Anılan kararda destekten yoksun kalmanın bir zarar olduğu; “...destekten yoksun kalma tazminatının konusu, desteğin yitirilmesi nedeniyle yoksun kalınan zarardır. Buradaki amaç, destekten yoksun kalanların desteğin ölümünden önceki yaşamlarındaki sosyal ve ekonomik durumlarının korunmasıdır. Olaydan sonraki dönemde de, destek olmasa bile, onun zamanındaki gibi aynı şekilde yaşayabilmesi için muhtaç olduğu paranın ödettilmesidir.” şeklinde ifade edilmiştir. Ancak yerel mahkemelerde hükmedilen tazminatların destekten yoksun kalanın Yargıtay tarafında n “muhtaç olduğu para” şeklinde ifade edilen tutarlara sadece yaklaştığı söylenebilir.

yakındır. Ancak insani değerlerin içinde olduğu tazminat türlerinde gerçeğe çok uzak hesaplanabilecek iktisadi değerlerin varlığı düşünüldüğünde, destekten yoksun kalma tazminatının korunması gerektiği açıktır.

V. KARARA GENEL BAKIŞ

Destekten yoksun kalma tazminatı, ölüm olayının gerçekleşmesi durumunda destekten yoksun kalanlara ödenen bir tazminat türüdür. Bu tazminatın hesabında; ölenin ölüm öncesi geliri, mesleği, mesleği yoksa farazi meslek seçimi, destekten yoksun kalanların yoksun kaldıkları farazi süre ve gelir, fiili destek geliri, destekten yoksun kalanların ölüm nedeni ile ekonomik yaşam dengesindeki bozulmalar gibi unsurlar dikkate alınır.²⁰ Unsurlar yakından incelendiğinde, ölüm olayı nedeni ile destekten yoksun kalanların kaybettikleri varsayılan faydaların (kayıplarının) tespit edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Farazi hesaplamalar ve İsviçre hukukundaki uygulamalar ışığında yapılmaya çalışılan bu hesaplamalar her ne kadar kapsamlı incelemelerle uygulamaya girmişse de gerçeği tam anlamıyla yansıtmayacaktır. Hangi metod uygulanırsa uygulansın, destekten yoksun kalanın maddi ve manevi kaybı tam anlamı ile yerine getirilemeyecektir.

Sorumluluk hukukunun yargısal anlamda son söz sahibi olan hakimlerin takdir yetkilerini kullanma şekilleri, destekten yoksun kalma tazminatında belirleyici bir kriterdir. Hakimler, hüküm kurarken takdir yetkisini ayrıcalık yaratacak bir durumdan kaçınacak şekilde kullanılmalıdır. Zira bu durum hakimlerin temel özelliği olan, bireylerin hak ve özgürlüklerinin güvencesi olması gereğidir.²¹ Hakim, tazminatın kapsam ve ödenme biçimini belirlerken TBK m. 51'e göre hareket edecek, bu anlamda durumun gereklerini ve kusurun ağırlığını TMK m. 4 (ZGB Art. 4)'e göre hukuka ve hakkaniyet öl-

²⁰ Farazi meslek seçimi ölenin ölmeden önce bir mesleğinin olmaması durumunda yine ölmeden önceki eğitim, yaş, sosyal, ekonomik ve coğrafi konumlarına göre tespit edilen bir seçimdir. Ölenin çocuk olması durumunda ona farazi bir meslek seçilip farazi kazancının hesaplanacağı yönünde bkz., EREN, Fikret, "Borçlar Hukuku Genel Hükümler", Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 758; KILIÇOĞLU, Mustafa, "Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri", 3. baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2012, s. 101.

²¹ Aynı görüş için bkz., YÜKSEL, Saadet, "Türk Anayasa Hukukunda Hakimlerin Bağımsızlığına Genel Bir Bakış", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 70, Sayı 2, 2012, 71-97, s. 83.

çüsünde gözetecektir.²² TMK m. 4 gerekçesinde de belirtildiği üzere hakim tazminatın kapsam ve ödenme biçimini belirlerken önce hukuka sonra hakkaniyete göre karar vermek durumundadır.²³ TBK m. 52 hükmü ise hakim tazminatı indirme veya tamamen kaldırma yetkisini düzenlemiştir.²⁴ Hakim, tazminatın indirilmesine ya da tamamen kaldırılmasına; zarar görenin zararı doğuran fiile razı olması, zararın meydana gelmesi ya da artışında etkili olması, tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış olması durumlarında karar verir (TBK m. 52/1). Hakim haksız fiil durumunda zarar verene hükmedeceği tazminatı belirlerken indirmesi ya da tamamen ortadan kaldırması gereken durumlar TBK m. 52/1’de tahdidi olarak sayılmıştır. Hakim takdir yetkisini; hükmün konuluş amacı, korunan hukuki yarar ve hükmün çizdiği sınırlar çerçevesinde kanun boşluğunu (Gesetzeslücke) doldurarak kullanır.²⁵ Ancak bu yetki hakime, takdir yetkisini kullanmada tam bir serbesti tanımaz.

Yargıtay incelememize konu kararında; destekten yoksun kalana yapılan ödemelerden dolayı, tazminat hesabı yapılan kadar geçen süre için farazi kazanç sağlandığı yönündeki görüşünü “faiz getirisi”, “yasal faiz kadar kazanım” şeklinde ifade etmiştir. Bilineceği üzere faiz, alacaklının kullanmaktan mahrum kaldığı için kendisine mahrum kaldığı süre için ödenen, asıl alacağı genişleten, asıl alaktan bağımsız, bir yan edimdir.²⁶ Faiz asıl alacağa sıkı sıkıya bağlı bir edimdir. Faizin bağlı olduğu asıl alacağın hukuki varlığının olmayışı ya da sona ermesi faizin de meydana gelmesini engelleyecek veya sona erdirecektir (TBK 131). Kayıp bedeli olarak tespit edilen ve ödenen bir paraya faiz işletmek, zarar vereni alacaklı yerine koymak olur. Zarar verenin haksız eylemi sonucunda gerçekleşen ölüm olayından dolayı yansıma yolu

²² İsviçre hukukunda TBK m. 51’e karşılık gelen hüküm, OR Art. 43’tür.

²³ Madde gerekçesi “Maddenin kenar başlığı 1984 tarihli öntasarı dan alınmış, maddede yer alan liri: ve nisfete hükmeder.” deyimi yerine, “hukuka ve hakkaniyete göre karar verir.” deyimi kullanılmıştır. Gerçekten maddede yer alan sadece “hak ve nisfete hükmeder” ifadesi hâkimin önüne gelen olayda, hukuku bir tarafa bırakıp sadece hakkaniyeti gözetecemmiş gibi bir kanı uyandırmaktadır. Oysa hâkim, takdir yetkisini kullanırken önce hukuka, daha sonra hakkaniyete göre karar vermek zorundadır.“ şeklindedir.

²⁴ Bu hüküm İsviçre hukukunda “Herabsetzungsgründe” başlığı altında OR Art. 44’te düzenlenmiştir.

²⁵ Hakim takdir yetkisini kullanma şekli hakkında detaylı bilgi için bkz., OĞUZMAN, Kemal/ BARLAS, Nami, “Medeni Hukuk”, 19. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 93.

²⁶ Aynı görüş ve tanımlama için bkz., EREN, s. 978.

ile zarar gören destekten yoksun kalanların kayıplarının karşılanması gerekir; “alacaklının kullanmaktan mahrum kaldığı için kendisine mahrum kaldığı süre için ödenen” faizin, kazanç sağladıkları gerekçesi ile yapılan ödemeye uygulanması, faizin tanımına ve amacına da aykırı düşmektedir.

İncelemeye konu Yargıtay kararının eleştirilmesi gereken bir diğer yönü; Yargıtay’ın birçok kararında, trafik kazası sonucu ölen kişinin destekten yoksun kalan eşinin yeniden evlenme şansı (pour chances de remariage) oranının destekten yoksun kalma tazminatı hesabında dikkate alınmasına karar vermiş olmasıdır.²⁷ Bu oran hesaplanırken; sağ eşin sosyal durumu, yaşadığı çevrenin koşulları, yaş, mizaç, aile bağları, sağlık, fiziki görünüş, iktisadi durum, evlenme isteği gibi faktörler göz önünde tutularak hakim tarafından belirlenmesi gerekir. Hakim, gerektiğinde (özellikle çevreye yabancı ise) örf ve adeti, sosyal çevreyi yerel bilirkişi aracılığı ile tespit eder.²⁸ Yargıtay’a göre; tazminat alacaklısının zararı hesaplanırken, önce yeniden evlenme şansı dolayısıyla indirim yapılmalı son olarak da kurumca yapılan ödemelerden dolayı indirim yapılmalıdır.²⁹ Görüleceği üzere Yargıtay, destekten yoksun kalma tazminatında indirim üzerinde ağırlık kazanan görüşler ileri sürmüştür. Konuya salt zarar bağlamında bakılması, korunması gerekenin zarar/kayıp gören olması gerektiği durumundan uzaklaşma sağlar. TMK m. 4’e göre takdir yetkisini kullanacak hakimin destekten yoksun kalanın alacağı tazminat tutarından indirim yapmak ağırlıklı inceleme yapması hukuk ve hakkaniyet kurallarına aykırılık teşkil edecektir. Yansıma zararının bir aktarma zararı olduğu unutulmamalıdır. Kanımızca, Yargıtay’ın yeniden evlenme şansı oranı açısından yargıya geniş takdir yetkisi sağlayan, destekten yoksun kalanın tazminatını oldukça düşüren, destekten yoksun kalana önceden yapılan ödemelerin tazminat hesabı yapıldığı tarihe kadar geçen süre için destekten yoksun kalanın yasal faizi kadar kazanım sağlamış olduğunu varsayan ve bu şekilde destekten yoksun kalma tazminatını azaltma eğilimine

²⁷ Bu uygulamanın incelemeye konu Yargıtay kararı ile bağlantısı, olasılıkların zarar veren/ destekten yoksun kalma tazminatı sorumlusu lehine tazminattan indirim olarak uygulanmasıdır.

²⁸ Yargıtay’ın bu yöndeki kararları için bkz., Y. 4. HD., T. 25.04.1991, E. 1990/ 4315, K. 1991/ 3753; Y. 10. HD., T. 23.11.2004, E. 2004/ 9106, K. 2004/ 10787; Y. 4. HD., T. 29.04.1986, E. 1986/ 2977, K. 1986/3692; Y. 4. HD., T. 09.04.1991, E. 1990/ 4299, K. 1991/3549; Y. 10. HD., T. 22.2.2005, E. 2004/ 12935, K. 2005/ 1637.

²⁹ Bu yöndeki karar için bkz., Y. 9. HD., T. 28.10.1980, E. 1980/ 8346, K. 1980/ 10933.

giden uygulama ve yorum isabetli değildir.³⁰ Zira Yargıtay'ın destekten yoksun kalma tazminatında indirime ilişkin benimsediği görüşler, zarar veren veya tazminat sorumlusu lehinedir. Olası riskler (genel yaşam riskleri) zarar veren ya da destekten yoksun kalma tazminatı sorumlusu lehine düşünülmüş ancak aynı detaylı araştırma kriterleri destekten yoksun kalan için geliştirilmemiştir.³¹ Ölen kişinin desteğinden yoksun kalan eşinin evlenme olasılığı olduğu kadar; ölen için, şans oyunundan ikramiye çıkma, bir yarışmadan ödül kazanma, ölenin ummadığı bir iş teklifi ile maddi kazancı çok yüksek işler yapması ve destekten yoksun kalana bu oranda destekte bulunması gibi örnekleri çoğaltılabilecek ihtimaller de vardır. Yine tazminat hesabının yapılacağı sürenin bir kısmının yargısal süreç olduğu varsayıldığında ortada geciken bir adaletten de bahsetmek mümkündür. Yargılamanın devam ettiği süre boyunca kazanıldığı düşünülen faizin belki de daha üstünde bir gelirin/ desteğin kaybedilmiş olabileceği unutulmamalıdır. Kanımızca; bu türdeki şans ya da risk durumlarının destekten yoksun kalma tazminatı tutarından indirilmesi durumunda ve özellikle yeniden evlenme şansı oranının tespiti, Moser ya da İsviçre kaynaklı Stauffer/ Schaetzle tablosuna benzer bir tablo oluşturulması ve bu tablodaki oranların en düşük risk oranları gözetilerek belirlenmesi gerekir.³² Zira gelişen teknoloji, iletişim ve ekonomi ağ-

³⁰ Aynı yöndeki görüş için bkz., BÜYÜKSAĞIŞ, Erdem, “Yeni Sosyo Ekonomik Boyutuyla Maddi Zarar Kavramı”, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s. 256. Yazarın kanımızca haklı görüşü, “Risk toplumuna doğru bir evrimin yaşandığı ve risk üstlenmenin bireysel ve kurumsal düzeyde başarının sırrı olarak kabul edildiği bir dönemde, destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin davalarda % 2 gibi küçük olasılıkları dahi dikkate alan yargı organlarının, % 9.3'lük ödül kazanma fırsatının hiçbir maddi değerinin bulunmadığını kabul etmeleri, ekonomik nitelikli bir fırsatın hukuki niteliğinin ortaya konması açısından çelişkilidir.” şeklindedir.

³¹ Her olay bünyesinde asgari oranda risk barındırır. Risklerin somut olaylara göre değişiklik göstermesi ve her somut olayda asgari oranda riskin varlığı, riski yok etmenin imkansız olduğuna karine teşkil eder. Mädlich, genel yaşam risklerinin hukuk normlarının koruma amacından ve yeterli/uygun illiyet bağından bağımsız bir sorumluluk koşulu olduğunu ifade etmektedir. Genel yaşam riskleri hakkındaki görüşleri için bkz., MÄDRICH, Matthias, Das allgemeine Lebensrisiko: Ein Beitrag zur Lehre von der Haftungsbegrenzung im Schadensersatzrecht (Schriften zum Bürgerlichen Recht, Band 59), Duncker & Humblot, Berlin 1980, S. 63 ff.; DEUTSCH, Erwin, Das “allgemeine Lebensrisiko” als negativer Zurechnungsgrund, Festschrift für Günther Jahr zum 70. Geburtstag, Tübingen 1993, 251- 265, S. 251 ff.

³² İsviçre Federal Mahkemesi'nin yeniden evlenme şansı hakkındaki kararları ve anılan tabloyu uygulama şekli için bkz., BGE 81 II 38 S. 49, BGE 97 II 123 S. 132 ff., BGE 95 II 411 S. 418, BGE 101 II 257 S. 263, BGE 108 II 434 S. 441.

larının ve anlayışın farklılaşması, gelirlerin cinsiyete dağılım dengelerinin gün geçtikçe iyileşmesi, evlilik anlayışının yanında birlikte yaşam paylaşımı düşüncesinin hatırı sayılır düzeyde artış göstermesi gibi sebepler “yeniden evlenme şansı” ilkesinin düşük ve sabit risk oranlarına bırakılmasını zorunlu kılmaktadır.

VI. SONUÇ

Eşya, hakkında fikir sahibi olan kişilerin bu eşya hakkında edindikleri kişisel ve sosyal bilgilere ve imajlara bağlı bir varlıktır. Eşyanın objektif değer ve niteliğinin yanında onu değerli kılan kendisine nitelik ve nicelik açısından benzer olanlardan kolayca ayırt ve feda edilmesine olanak sağlayan, kendisine verilen kişisel değerlerdir.³³ Görüleceği üzere eşyayı objektif nitelik ve niceliğinden ayıran esas faktör bireysel değerdir. Bireysel değer, matematiksel tespite olanak sağlamayan, eşya üzerinde kişisel bir üstünlük sağlayan değerdir. Bu nedenledir ki, bireysel değerler, sadece bir eşyanın değerli bir varlığın da diğerlerine göre derece olarak üstünlüğünü tespitte önemli rol oynar. Bu durum aynı zamanda kişisel bakış açısı ve algı ile de ilgilidir. Bir varlığın kaybı, her kişide ve her koşulda aynı etkilere neden olmaz. Bireysel değerlerin etkili rol oynadığı varlıklardan olan akraba ya da yakın ilişki içinde bulunan kişilerin kayıplarının kişiler üzerindeki olumsuz etkileri matematiksel olarak ifade edilemez. İşte bu nedenledir ki; bir kişinin ölüm sebebiyle kaybı ona telafisi imkansız bir “kayıp değer” yükler ve zihninde bazı psikolojik izlerin kalmasına neden olur. Destekten yoksun kalma tazminatına konu olan ölüm olayı da bu izlerin kalmasına neden olan durumlardan biridir.

Yargıtay, incelememize konu kararında; önceden yapılan ödemelerin, daha sonraki bir tarihte yine aynı miktarda düşülecek olmasının, toplumda uzlaşmaları ortadan kaldıracacağı ve herkesin dava yolu ile borcunu ödemesini, önceden hiçbir ödeme yapılmaması sonucunu doğuracağını savunmaktadır. Eşyayı nitelik ve nicelikleri bağlamında aynı olduğu halde bireysel değerle onu farklı kılan bir kişinin, desteğini aldığı bir yakınının ölüm olayından dolayı duyacağı acı ve yaşayacağı kayıpların matematiksel olarak ifade edilememesi karşısında, bu görüşün geçerli olmaması gerektiğini söy-

³³ Aynı yöndeki düşünce için bkz., DÖNMEZER, Sulhi, Toplum Bilim, 11. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994, s. 338.

lemek gerekir. Zira bir tarafta yansıma zarar nedeniyle ölüm olayının sebep olduğu büyük kaybı yaşayan destekten yoksun kalan varken, diğer tarafta esasen salt maddi zarara uğrayan sigorta şirketi ya da haksız fiili gerçekleştiren taraf vardır. Maddi kayba uğrayacak haksız fiil ya da tazminat sorumlusu tazminatı önceden ödemekle gelir kaybı yaşıyor iken, destekten yoksun kalan maddi tazminatın ötesinde destek kaybı nedeni ile daha büyük bir kayıp yaşamaktadır. Destekten yoksun kalma tazminatında yansıma yolu ile zarar (kayıp) görenin korunması esastır. Haksız fiili gerçekleştiren eyleminin hukuki ve cezai neticelerine, tazminat sorumlusu sigorta şirketi de üstlendiği riskin gerçekleşmesi durumunda maddi tazminata katlanmalıdır. Bu durumu salt borç- alacak ilişkisi olarak değerlendirmek büyük bir yanılğı olacaktır. Dava açılmadan önce ödenen tazminat sadece bir borç değil aynı zamanda bir yükümlülüktür. Özellikle ölüm olayı nedeniyle ödenecek tazminatlarda dava açılmadan önce ödeme yapılması, her şeyden önce vicdani ve sosyal bir yükümlülük olmalıdır. Ölüm olayı neticesinde ödenecek destekten yoksun kalma tazminatını maddi anlamda tatmin aracı olarak düşünmemek ve bu nedenle manevi tatmin ya da sosyal bir görev bilinciyle iktisadi bazı değerleri bu tazminattan indirmekten kaçınmak gerekir. Bu şekilde toplumsal değerler ön plana çıkabilecektir.

Önceden yapılan ödemeler nedeni ile tazminat hesabı yapıncaya kadar ödemeyi alan destekten yoksun kalanın faiz kazancı elde ettiği inancı, özellikle sigorta hukuku bağlamında ölüme bakış açısını salt maddi anlamda etkileyecektir. Motorlu araç sayısının ve trafik kazalarının her geçen gün daha da arttığı günümüz dünyasında destekten yoksun kalma tazminatına salt zarar olarak yaklaşmak, ölüme maddi bir değer biçmek anlamına gelir. Bu nedenle Yargıtay'ın; "sigorta şirketi tarafından yapılan ödemeyi tazminat hesabının yapıldığı günden önce alan davacı, bu paranın tazminat hesabının yapıldığı güne kadar işleyen yasal faizi kadar kazanım sağlamış olacağından; zarar ve yararın denkleştirilmesi ilkesi gereğince, sigorta şirketi tarafından yapılan ödemenin, tazminat hesabının yapıldığı güne kadar geçen süreye ilişkin getirisinin yasal faiz ölçüsünde güncelleştirilip hesaplanan tazminattan indirilmesi gerekir." şeklindeki kararı kanımızca hukuka, toplumsal değerlere ve hakkaniyete aykırıdır.

KISALTMALAR

Any.	: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
Art.	: Artikel
BGE	: Bundesgerichtsentscheid
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
E.	: Esas
ff.	: fortfolgende
Y. HD	: Yargıtay Hukuk Dairesi
Y. HGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	: 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HUMK	: 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
K.	: Karar
KMAZMSSGŞ	: Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (Trafik Sigortası) Genel Şartları
KTK	: 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu
m.	: Madde
OR	: Obligationenrecht
s.	: Sayfa
S.	: Seite
T.	: Tarih
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
ZGB	: Schweizerisches Zivilgesetzbuch
ZKTMSSGŞ	: Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları
ZMSS	: Zorunlu Mali Mesuliyet Sigortası

KAYNAKÇA

- ALTOP, Atilla; “Trafik Kazaları Nedeniyle İleri Sürülen Destekten Yoksun Kalma Taleplerine İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 15.06.2011 Tarihli E. 2011/ 17- 142, K. 2011/ 411 Sayılı ve 22.02.2012 tarihli E. 2011/ 17- 787 K. 2012/ 92 Sayılı Kararları İle Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin 05.06.2012 tarihli E. 2011/ 11551, K. 2012/ 7391 Sayılı Kararının Değerlendirilmesi”, E- Journal Of Yasar University (Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi), Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, Cilt 8, Sayı Özel, 2013.
- ARKAN, Sabih, Sigorta Hukuk Dergisi, Cilt 1, Sayı 3- 4.
- BAŞALP, Nilgün, “Destekten Yoksun Kalma Tazminatı’na İlişkin Bazı Değerlendirmeler: Tazminat Şartları ve Zararın Hesabında Yetiştirme Giderleri”, Prof. Dr. Uğur Alacakaptan’a Armağan, İstanbul 2008, Cilt 2, İstanbul 2008, 115 -130
- BÜYÜKSAGIŞ, Erdem, “Yeni Sosyo Ekonomik Boyutuyla Maddi Zarar Kavramı”, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007.
- ÇEKER, Mustafa, “Yargıtay Kararları Işığında Sigorta Hukuku”, 2. baskı, Adana 2004.
- DEUTSCH, Erwin, Das “allgemeine Lebensrisiko” als negativer Zurechnungsgrund, Festschrift für Günther Jahr zum 70. Geburtstag, Tübingen 1993.
- DÖNMEZER, Sulhi, Toplumbilim, 11. Baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 1994.
- EREN, Fikret, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.
- GAUCH, Peter, “Grundbegriffe des ausservertraglichen Haftpflichtrechts”, in: recht, 1996.
- İNCEOĞLU M. Murat/ PAKSOY, Meliha Sermin, “Bedensel Zararlarda ve Ölüm Halinde Zararın Belirlenmesi (TBK. m. 55)“, E-Journal Of Yasar University (Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi), Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, Cilt 8, Sayı Özel, 2013.
- KILIÇOĞLU, Ahmet M., “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 4. baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2004.
- KILIÇOĞLU, Mustafa, “Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri”, 3. baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2012.

- KRAMER, Ernst A., “Die Kausalität im Haftpflichtrecht: Neue Tendenzen in Theorie und Praxis”, ZBJV 1987.
- MÄDRICH, Matthias, Das allgemeine Lebensrisiko: Ein Beitrag zur Lehre von der Haftungsbegrenzung im Schadensersatzrecht (Schriften zum Bürgerlichen Recht, Band 59), Duncker & Humblot, Berlin 1980.
- ÖĞUZMAN, Kemal/ BARLAS, Nami, “Medeni Hukuk”, 19. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013.
- ÖZEL, Çağlar, “Sözleşme Dışı Sorumlulukta Yansıma Zarar ve Giderimine İlişkin Bazı Düşünceler”, AÜHFD, Cilt 50, Sayı 4, 2001.
- REİSOĞLU, Safa, “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 22. baskı, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2011.
- STARK, Emil W., Die “Perte d’une chance” im Schweizerischen Recht, in: GUILLOD, Olivier (Hrsg.), Développements récents du droit de la responsabilité civile, Zürich 1991.
- TERCIER, Pierre, “La réparation du préjudice réfléchi en droit suisse de la responsabilité civile, in: Gedächtnisschrift Peter Jäggi”, Fribourg 1977.
- YÜKSEL, Saadet, “Türk Anayasa Hukukunda Hakimlerin Bağımsızlığına Genel Bir Bakış”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 70, Sayı 2, 2012.
- “Ölüm ve Cismani Zarar Hallerinde Zararın ve Tazminatın Hesap Edilmesi sempozyumu”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 10- 11. XII, Ankara, 1993.